

Φοῖνιξ

COLOFON

Jaargang 12, nummer 2
December 2016

✉ **Email:**
redactie.phoenix@gmail.com

✉ **Website:**
[www.boreasgroningen.nl/
commissies/phoenix/](http://www.boreasgroningen.nl/commissies/phoenix/)

Redactie:
Voorzitter:
Marije van der Steege
Secretaris:
Mirjam de Vries
Penningmeester:
Linda Ham
Algemeen redactielid:
Sean McGrath

Dit is een uitgave van
studievereniging Βορέας

INHOUD

✉ Voorkant <i>Linda Ham</i>	
✉ Redactioneel <i>Marije van der Steege</i>	Pagina 3
✉ Interview met... <i>Dynke van der Wijk</i>	Pagina 4
✉ Vier vergeten grappen in Aristophanes <i>Sean McGrath</i>	Pagina 8
✉ Uit de vereniging <i>Commissies</i>	Pagina 10
✉ Quotes	Pagina 12
✉ Verjaardagskalender	Pagina 13
✉ <i>Ut poesis pictura</i> <i>Marije van der Steege</i>	Pagina 14
✉ Introductiekamp <i>Cathelijne Bruining en Welmoed Cnossen</i>	Pagina 18
✉ Vragenrondje <i>Boreasbestuur</i>	Pagina 20
✉ Agenda	Pagina 22
✉ Puzzel <i>Linda Ham</i>	Pagina 24

Materiaal voor Phoenix 12.3 graag voor **maandag
13 februari 2017** naar [redactie.phoenix@gmail.com!](mailto:redactie.phoenix@gmail.com)

REDACTIONEEL

⊕ *Door Marije van der Steege*

In de volksmond van de redactie wordt de Phoenix van december altijd het kerstnummer genoemd. Alleen is het kerstige aan dit nummer de laatste jaren steeds minder geworden: in jaargang 9 hadden we nog een kerststal-redactiefoto en verder had de voorkant vaak een kersthema. Dit jaar zal het enige kerstige mijn kerstboodschap in dit redactioneel zijn, en verder maak je er zelf maar een mooi kerstfeest van.

Vorig jaar verkondigde ik 'vrede op aarde!' en dat is dit jaar misschien nog wel harder nodig. We weten allemaal dat de wereld het afgelopen jaar verder is veranderd, en verandering hoeft niet per se slecht te zijn, maar ik kan me niet onttrekken aan het gevoel dat mensen vijandiger worden. Iedereen heeft een mening over het nieuws en kan die luid en duidelijk laten horen op social media, alleen wordt nog wel eens vergeten om aardig te blijven tegenover elkaar. Dus ik blijf erbij dat we door samen te werken en gewoon lief te zijn voor onze medemensen, de wereld een stukje mooier maken.

Over de wereld een stukje mooier maken gesproken, de mensen die de wereld van Boreas dit jaar mooier zullen proberen te maken, stellen zichzelf voor op pagina 20. We hebben ze een paar lastige vragen voorgelegd! Verder hebben Mirjam en Sean vakdidactica Dynke van der Wijk geïnterviewd

en heeft Linda een Japans-klassieke puzzel voor jullie gemaakt. Wat jullie wellicht missen in dit nummer is het doorlopende verhaal en de buitenlandcorrespondent. We hebben besloten deze rubrieken een keertje over te slaan, om ruimte te maken voor een voorstelronde en een langer essay. In mijn vijf-en-een-halfjaar lange carrière als student GLTC heb ik aardig wat essays geschreven en daarvan wil ik graag wat met jullie delen, te beginnen met mijn bachelorscriptie. Dus veel leesplezier en vrolijk kerstfeest!

⊕ **Van links naar rechts:**

Mirjam, Sanne, Marije, Linda en Sean

INTERVIEW MET...

❖ *Sean: Wij zitten hier nu bij Dynke van der Wijk, de vakdidactica van klassieke talen. Er zijn waarschijnlijk veel studenten die u nog niet kennen, omdat we u meestal pas later in de studie tegenkomen. Zou u dus als eerste kort willen vertellen over uw levensloop tot nu toe en hoe u hier terecht bent gekomen?*

❖ *Dynke: Dan begin ik eind jaren '80. Toen ben ik hier aan de Rijksuniversiteit Groningen afgestudeerd. Ik heb de universitaire lerarenopleiding gedaan, die was toen net zo'n beetje opgericht. Ik geloof dat ik tot de tweede of derde lichtung behoorde. Vervolgens ben ik in het onderwijs terecht gekomen en daar ben ik tot 2014-2015 gebleven. Ik heb dus behoorlijk wat werkervaring, sta met de beide benen in het veld. Ik heb naast mijn werkzaamheden als classica binnen school veel gedaan. Ik heb met veel plezier Nederlands gegeven in de bovenbouw. Het literatuuronderwijs had daar vooral mijn hart. Ik heb ook geschiedenis onderwezen. Daarnaast ben ik bestuurslid geweest van de VCN (Vereniging Classici Nederland, red.) en was ik eind jaren '90 voorzitter van de landelijke sectie KCV toen KCV net werd opgericht. Jullie weten zelf waarschijnlijk niet anders dan dat KCV gewoon bestond, maar voor de tweede fase was het er niet. Verder heb ik binnen school van alles gedaan: ik ben excursiecoördinator geweest en coördinator VWO bovenbouw. Ik heb altijd redelijk full-time gewerkt, en ik heb veel facetten van de school gezien.*

In 2013 ben ik hier op de RUG als vakdidactica aangesteld. Twee jaar daarvoor had ik ook tijdelijk de colleges Latijnse grammatica en Latijns epos overgenomen. Naast mijn werk als vakdidactica hier ben

❖ *Dynke van der Wijk*

ik ook nog verbonden aan een project binnen de lerarenopleiding dat "Van zwak naar sterk" heet. Hierbij worden docenten in de drie noordelijke provincies bezocht op scholen die (zeer) zwak waren. En dan ben ik nog aan een vijftal scholen verbonden als tutor en eindbeoordelaar van Lio's van diverse vakken.

❖ *Sean: Wat zijn dan de leukste kanten van wat u nu doet als vakdidactica?*

❖ *Dynke: Ik vind het contact met de studenten heel erg leuk, dat houdt mij ook fris. Ik vind dat veel studenten GLTC een brede kijk op het vak hebben en dat Groningen daar ook goed in is. Dat merk ik met name als ik met mijn studenten bezig ga met de bredere vakdoelen. Natuurlijk moeten wij die kinderen woordjes en grammatica leren en moeten we ze leren vertalen. Maar ik vind dat we bij het lezen van Plato ook moeten nadenken over de betekenis van zijn teksten anno 2016. Dat hoeft trouwens niet bij elke auteur, soms mag je ook best dingen lezen omdat ze lang geleden geschreven zijn. Maar ik vind het actueel maken van die klassieken altijd wel interessant en waardevol voor leerlingen. De studenten die ik krijg zijn daar heel goed in en hebben er wel een soort radar voor. Dat vind ik wel heel mooi en inspirerend. Ik kan door lesmateriaal dat studenten moeten ontwerpen erg gemotiveerd raken. 'Dat zou ik ook zo willen geven,' of 'knap dat je dit bedenkt'. Tegelijkertijd vind ik het ook prettig om mijn ervaring te kunnen delen met anderen. Als tutor komt ik veel enthousiaste en talentvolle lio's tegen: ook dat inspireert.*

❖ *Sean: Wij horen weleens dat er ook wat minder goede onderdelen van de lerarenopleiding zijn. Waar gaat dat om?*

❖ *Dynke: Ik denk dat er met name bij onderwijskunde leerstof wordt aangeboden waar je als student in je Liojaar nog niet aan toe bent. Ik noem bijvoorbeeld differentiëren tussen leerlingen. Dat is een van de moeilijkste dingen als je een volle klas*

hebt. Veel docenten met jarenlange ervaring weten nog steeds niet hoe dat moet. Dat is ook iets van de laatste tijd, dat de leerling individueel aan zijn trekken komt bij jouw les. Wij eisen het ook niet als wij studenten bezoeken in de les, want daar moet je eerst echt meer kilometers voor gemaakt hebben. Studenten zeggen dan dat ze liever wat anders gehad zouden hebben als ze er college over krijgen. Een ander voorbeeld is dat zij soms artikelen moeten lezen waarvan de relevantie voor hun lespraktijk niet altijd even duidelijk is. Ik herinner mij datzelfde gevoel van onderwijskunde ook wel, maar ik begreep toch al vrij snel nadat ik was begonnen met lesgeven waarom ik bepaalde lesstof had geleerd en was met terugwerkende kracht blij dat die was aangeboden.

Ik vind het actueel maken van die klassieken altijd heel interessant en waardevol voor leerlingen.

❖ *Sean: En als u wat kon veranderen in het programma van algemene onderwijskunde, wat zou dat dan zijn?*

❖ *Dynke:* Ik heb soms twijfels bij het nut van het onderzoek dat studenten moeten uitvoeren. Dat is niet omdat ik die vaardigheden die je nodig hebt voor het verrichten van onderzoek niet waardevol zou vinden; in de meeste gevallen echter hebben studenten via hun masterscriptie al bewezen dat zij onderzoek kunnen doen. Onderzoek doen in de school, waar je dus het meest aan hebt, kost verschrikkelijk veel tijd. Je verzamelt in de korte tijd die je hebt nooit genoeg data voor echt zinvolle, “evidence-based” conclusies. Ik vind het lastig om ervoor te zorgen dat het onderzoek nuttig is voor de studenten. Afgelopen jaar waren Joost en Jurjen bijvoorbeeld bezig met het verzamelen van data rondom gesproken Latijn in de klas. Het betrof een praktijkgericht onderzoek met

een mooi onderwerp. De praktijk van dat verzamelen van data was zo weerbarstig dat zij het deels ook frustrerend vonden: je bent meer bezig met vorm dan met inhoud en het kost zo ontzettend veel tijd, zonder dat het echt iets oplevert. Daar zou ik dus wat meer over willen nadenken.

Ik zou liever zien dat studenten meer tijd hebben om hun lessen voor te bereiden, en dat ze kunnen experimenteren met het opzetten van projectonderwijs, dat schiet er nu bij in. Ik zou het dus zinvoller vinden als er tijd vrij kwam om eens een thema te kiezen en samen met collega's van andere vakken daarover een lessenserie te ontwerpen.

❖ *Sean: Dat laatste vond ik heel interessant klinken. Heeft u dat ook als docent in de praktijk gebracht?*

❖ *Dynke:* Ja, dat heb ik frequent gedaan. In 2009 nam ik afscheid van de school waar ik twintig jaar had gewerkt en ging ik naar een andere, omdat ik het ook weleens goed vind om te verkassen. Als afscheid had ik een project over utopieën georganiseerd samen met mijn toenmalige vakcollega. We hebben toen ook een utopist uit Amsterdam uitgenodigd. Dan kom je misschien ook op dingen die niet direct of niet alleen met de klassieken te maken hebben, maar daar wel uit voortkomen. Zoiets vind ik interessant.

❖ *Sean: Gebeurt het daadwerkelijk wel eens dat een student een rood licht krijgt van de lerarenopleiding?*

❖ *Dynke:* Ja, maar dan kun je bijvoorbeeld een herkansing doen op een andere school. Ik ben nu zelf tutor van een docent Scheikunde die een verlengde stage heeft omdat het aanvankelijk niet zo stralend liep. Die is naar een andere school gegaan en heeft opnieuw kunnen beginnen met andere klassen en dat gaat nu hartstikke goed. En dat terwijl iedereen toen eigenlijk zei dat hij alleen een tweede kans krijgt

omdat dat nu eenmaal moet en dat we de kans op slagen niet zo hoog inschatten. Die persoon heeft zich nu enorm ontwikkeld. Dat vind ik ook wel mooi om te zien. Maar natuurlijk: soms krijgt een student wel dat rode licht: dat is dan altijd een zeer weloverwogen oordeel waar diverse mensen bij betrokken zijn.

Ik zou liever zien dat studenten meer tijd hebben om te experimenteren met projectonderwijs.

❖ *Sean: U vertelde dat u meewerkt aan een project dat lessen in scholen bezoekt waarbij het minder goed gaat. Hoe zit dat daarmee?*

❖ *Dynke: Het is een grootschalig project dat door het ministerie wordt gefinancierd. Het is opgezet omdat de drie noordelijke provincies achterblijven waar het gaat om de output, dus puur de examenresultaten. Het ministerie kijkt alleen naar die cijfers. Er zijn waarschijnlijk allerlei factoren waardoor wij het hier in het noorden relatief slechter doen. Deels zijn die niet beïnvloedbaar, denk ik wel eens. Van achterstandsregio's kun je niet zomaar "geen achterstandsregio's" maken. Daarom zoeken we het vooral bij de docenten, want die kun je nog makkelijk sturen. Dit is dus een miljoenenproject van het ministerie waarbij wij kijken hoe die docenten functioneren en we ze beoordelen aan de hand van een beoordelingslijst. Uit het invullen van die lijst komt dan een bepaald beeld. We bezoeken die docenten meerdere keren en bespreken de lessen na. En dan hoop je dat je iets bereikt, dat is eigenlijk wat we moeten doen. In sommige gevallen lukt dat ook. Dat geven docenten ook aan, na aanvankelijke aarzeling natuurlijk;*

pottenkijkers in de les zijn niet altijd leuk. Maar ik probeer mensen dan wel op hun gemak te stellen en in een korte tijd een soort van band op te bouwen, zodat je ook wat kunt bereiken met iemand. Dat ik daarvoor gevraagd werd, heeft natuurlijk alles te maken met het feit dat ik zelf veel les heb gegeven. Niet alle vakdidactici zitten ook per se in het onderwijs of hebben daar heel erg lang gewerkt. Ik denk dat we wel iets bereiken, ofschoon er ook wel weerbarstigheden zitten in dit hele grote project.

❖ *Sean: U bent nu dus ongeveer vijftientig jaar werkzaam in het onderwijs en u zei zelf al dat er sommige dingen zijn veranderd in die jaren. Hoe zijn die dan veranderd?*

❖ *Dynke: Als docent heb ik de invoering van de basisvorming meegemaakt. Dat is een begrip dat jullie wellicht niet eens meer kennen. Ook heb ik de invoering van de tweede fase en de vernieuwde tweede fase meegemaakt, de komst van KCV en van vakken als CKV en ANW. Dat zijn wel veranderingen, maar ik ben gelooft in de eerste plaats docent en dan classica, dus ik heb daar nooit zoveel last van gehad: het vak verandert wellicht iets, maar de essentie van goed onderwijs niet bedoel ik daarmee te zeggen. Ik meen ook gezien te hebben dat leerlingen minder aangereikt kregen in de loop der jaren bij met name Nederlands en de moderne vreemde talen. Ik herinner mij dat, toen ik in de beginjaren de accusativus uitlegde aan een tweede klas, zij dat bij Duits al gehad hadden. Nu is dat natuurlijk gewoon omgekeerd. Maar het verandert niet zoveel aan wat voor mij de essentie van docentschap is: je moet streven naar een harmonieuze meester-gezelrelatie met je leerlingen. Je hebt dan magere en vette jaren met leuke en minder leuke klassen, maar dat is de basis.*

❖ *Sean: U heeft verteld dat u aan de wieg van KCV stond. Hoe ging dat en wat was uw rol daarin?*

❖ *Dynke: Ja, dat had heel wat voeten in de aarde. Ik moet in mijn geheugen graven, maar het feit lag er natuurlijk al heel lang dat die tweede fase en dat vak eraan kwamen. Vanaf de jaren '60 was er de commissie Sicking, de commissie voor de modernisering van de klassieke talen. Die heeft ooit al gezegd dat er een cultuurhistorisch vak moest komen dat eerst apart moest worden aangeboden opdat classici gedwongen worden dat vak daadwerkelijk op te richten, er boeken voor te maken en het te gaan geven.*

De essentie van docentschap is het streven naar een harmonieuze meester- gezelrelatie met je leerlingen.

Maar het is van meet af aan de bedoeling geweest om het na enige jaren weer te integreren bij Latijn en Grieks. Dus wat je nu veel classici hoort roepen, “KCV is verdwenen!”, is onzin; het is weer opgegaan in de taal en dat is volgens mij ook veel natuurlijker. Als je bijvoorbeeld een Griekse tragedie leest of filosofische teksten van Seneca, is het logisch dat je ook meteen de nodige cultuurhistorie die daarop van toepassing is erbij betreft. Daarnaast houd je natuurlijk ook de vakoverstijgende thema's, zoals bouwkunst, één van mijn voorliefdes, of de Romereis, die je apart kunt onderwijzen. Maar ik vind het het meest natuurlijk als je de cultuurhistorie meteen bij het lezen betreft. We zitten nu dus in die eindfase, KCV is terug daar waar het hoort, en het heeft volgens mij wel body gekregen.

Vanaf het moment dat bekend was dat KCV zou gaan bestaan, zijn daar commissies mee bezig geweest om te bedenken wat voor

elementen daarin moeten en uitgeverijen hebben auteursgroepen in het leven geroepen die boeken hebben gemaakt. Vanuit de VCN is er ook veel materiaal verschenen en wij dienden ook wel een beetje als een vraagbaak voor mensen. We hebben gezorgd dat er materiaal kwam, met name via de SLO, Stichting Leerplanontwikkeling. Vanuit die groep waren we ook betrokken bij landelijke overleggen over de tweede fase, waarbij ook politici aanschoven, en evaluaties. Ook waren we er voor de praktische vragen van classici, zoals “Hoeveel uren mag ik eigenlijk claimen in het rooster?”. Daarnaast heb ik bij Beeld & Geluid in Hilversum veel beeldmateriaal uit het archief mogen halen, over de oudheid zelf, maar ook materiaal waarin de lijn wordt doorgetrokken naar het heden.

❖ *Sean: Tot slot hebben we nog een traditie. We vragen de geïnterviewde om een volgend interviewslachtoffer te kiezen. Wie zou u willen kiezen?*

❖ *Dynke: Volgens mij zou het wel interessant zijn als je eens een oud-student van mij zou ondervragen, Jasper van Lunteren. Hij heeft geschiedenis gestudeerd en daarna klassieke talen. Hij heeft, nog meer dan de anderen, een hele brede kijk op het vak, omdat hij ook historicus is. Wat ik heel interessant vond is dat Jasper bij bepaalde zaken die voor classici zo gewoon zijn, zich afvroeg waarom die zo zijn. Hij liet mij weleens achter met de vraag: “Oh ja, interessant, waarom dan eigenlijk?” Ik denk dat hij dus wijze dingen te vertellen heeft.*

Benieuwd naar wat Dynke van der Wijk te vertellen had over de valorisatie van het klassieke talen, digitalisering van het onderwijs, en Boreas' voorganger Klassieken Onder Mekaar? Houd dan onze website in de gaten voor het hele interview.

VIER VERLOREN GRAPPEN IN ARISTOPHANES

Van alle antieke schrijvers is Aristophanes een van de grappigste wiens werk overgeleverd is. Toch bleek bij de vorige bijeenkomst van de leeskring dat niet alle grappen van Aristophanes overkomen: door het verstrijken van 2500 jaar en een gebrek aan beeldmateriaal van de oorspronkelijke opvoeringen zijn er bepaalde passages die ongetwijfeld humoristisch bedoeld zijn, maar waarvan wij nooit meer zullen begrijpen wat er nou zo leuk aan is. Naar aanleiding van die observatie heb ik hier enkele grappen van Aristophanes verzameld die je gegarandeerd nooit aan het lachen zullen brengen, gevolgd door een uitleg waarom we er niet van kunnen genieten. Ik verwacht jullie hiermee dus niet te amuseren, omdat er nu niks meer te lachen valt aan deze vast uiterst geestig bedoelde passages.

Φ Kikkers 1323-4

Aeschylus parodieert de koorliederen van Euripides in het voorafgaande en zegt nu het volgende:

Ai: ὄρας τὸν πόδα τοῦτον; **Eυ:** ὄρω.

Ai: τί δαί; τοῦτον ὄρας; **Δι:** ὄρω.

Aeschylus: *Zie jij deze voet? Euripides: Ik zie hem.*

Aeschylus: *En jij? Zie jij hem? Dionysus: Ik zie hem.*

Dit stuk, dat humoristisch bedoeld lijkt te zijn, is echter obscuur. Ten eerste weten we niet helemaal zeker welk personage eigenlijk dit ὄρω zegt, omdat antieke schrijvers nooit zulke aanwijzingen voor ons opschreven. Misschien zit er spel met metriek in, waarbij πόδα als een technische term gezien moet worden. Misschien is de grap dat ὄρω in 1323 een abnormaal metrum creëert. Bovendien is

het waarschijnlijk dat Aeschylus een bepaalde (gekke?) beweging uitvoert en naar zijn voet wijst. Meer dan dat kunnen we nooit meer met zekerheid zeggen.

Φ Ecclesiazusae 739-40

In dit toneelstuk hebben de Atheense burgers net een soort communistische heilstaat opgericht en hebben ze een wet aangenomen die privébezit verbiedt. Alle voorwerpen gaan nu naar de staat. In deze scène nemen de mannen emotioneel afscheid van hun dierbare bezittingen, zoals potten en pannen.

Xp: σὺ δὲ δεῦρ' ἢ κίθαρωδὸς ἔξιθι,
πολλάκις ἀναστήσασά μ' εἰς ἐκκλησίαν
ἄωρι νύκτωρ διὰ τὸν ὄρθριον νόμον.

Chremes: *Jij, kom hierheen naar buiten, muzikantje, jij die mij vaak vroeg, nog in de nacht, hebt laten opstaan om naar de volksvergadering te gaan door middel van de ochtendmelodie.*

Het woord κίθαρωδός verwijst naar iemand die op de citer (κίθαρα) speelt. Het draait hier echter niet om een persoon maar om een voorwerp. Het enige alternatief dat de LSJ biedt is een bepaald soort vis, wat contextueel gezien niet veel logischer is. De scholia suggereren dat het een handmolen is, die blijkbaar een prettig geluid maakt. Toch lijkt dit niet heel overtuigend. Een andere suggestie is dat er een heuse haan wordt ingeleverd. Het is dan wel gek dat de haan een vrouwelijk lidwoord krijgt terwijl dit woord normaal mannelijk is. Wat voor voorwerp Chremes in zijn handen heeft, zullen we dus nooit weten.

Φ Ridders 169-70

Demosthenes (niet de bekende redenaar maar een Atheense generaal) wil een worstenverkoper overtuigen om de macht

Φ Door Sean McGrath

in Athene over te nemen. Hij presenteert hem als het ware het rijk waar hij over gaat heersen:

Δη: ἄλλ' ἐπανάβηθι καπὶ τοῦλεόν τοδι
καὶ κάτιδε τὰς νήσους ἀπάσας ἐν κύκλῳ.

Demosthenes: *En je hebt nog niet alles gezien. Klim op deze tafel en kijk neer op alle eilanden rondom.*

Sommerstein legt uit dat dit een parodie moet zijn op een scène waarin een toekomstig heerser vanaf een bergtop uitkijkt naar de landen waar hij later over zal heersen. *The Lion King* bestond toen echter nog niet en een andere versie van een dergelijke scène uit die tijd is niet overgeleverd.

Φ Vogels 1553-64

Het koor van vogels zingt het volgende:

Χο: πρὸς δὲ τοῖς Σκιάποσιν λί-
μνη τις ἔστ', ἄλουτος οὐ
ψυχαγωγεῖ Σωκράτης·
ἔνθα καὶ Πείσανδρος ἦλθε
δεόμενος ψυχὴν ἰδεῖν, ἢ
ζῶντ' ἐκεῖνον προῦλιπε,
σφάγι' ἔχων κάμηλον ἄ-
μνόν τιν', ἧς λαίμοις τεμῶν,
ὥσπερ οὐδυσσεὺς ἀπῆλθε,
κατ' ἀνῆλθ' αὐτῷ κάτωθεν
πρὸς τό γ' αἶμα τῆς καμήλου
Χαιρεφῶν ἢ νυκτερίς.

Koor: *In het land van de schaduwvoeten is er een moeras, waar de ongewassen Socrates doden oproept. Daar kwam ook Pisander die verlangde om zijn ziel te zien die hem terwijl hij nog leefde had verlaten. Als offer bracht hij een babykameel waar hij de keel van doorsneed zoals Odysseus had gedaan, en hij ging weg. En vervolgens kwam Chairephon de vleermuis van beneden omhoog naar het bloed van de kameel.*

Deze episode zit vol met verwijzingen naar Aristophanes' tijdgenoten en is duidelijk aan de bizarre kant. De intertekst hier is de onderwereldscène in de *Odyssee* en mogelijk ook Aeschylus' verloren tragedie *Psychagogoi*. Dat Socrates niet de meest hygiënische persoon is geweest, weten we ook uit andere bronnen. De term ψυχαγωγέω kan ook betekenen dat hij de zielen van mensen misleidt, maar wat Aristophanes precies hiermee bedoelt weten we niet zeker. Pisander was een Atheens politicus. Elders noemt Aristophanes hem corrupt, maar waarom hij geen ziel zou hebben is onduidelijk. Het idee dat hij een kameel offert is bizar en het valt niet uit te sluiten dat hier nog meer achter zit. Chairephon was een leerling van Socrates en wordt waarschijnlijk vleermuis genoemd omdat hij vooral binnen leeft en een ongezonde, gelige gezichtskleur had. Dit alles was vast een stuk leuker als je erbij was in 414 voor Christus.

Φ Literatuur

Dover, K.J. *Aristophanes Frogs*. Oxford 1993.

Dunbar, N. *Aristophanes Birds*. Oxford 1995.

Sommerstein, A.H. *Aristophanes Knights*. Warminster 1981.

Ussher, R.G. *Aristophanes Ecclesiazusae*. Oxford 1973.

UIT DE VERENIGING

*T*egelijk met de bestuurswissel, is er ook een hoop veranderd in de commissies van Boreas. Elke commissie stelt zichzelf even voor en vertelt over de plannen voor komend jaar.

Φ Activiteitencommissie

boreas.activiteitencommissie@gmail.com

Ook dit jaar wordt een deel van de activiteiten van Boreas georganiseerd door de activiteitencommissie. Het hoofd van de commissie is een oude rot in het vak: Daphne Messelink. Zij heeft zich vorig jaar al ingespannen om de Muzenavond nieuw leven in te blazen - met succes! Daphne is onmisbaar vanwege haar positieve invloed op het lichamelijke en geestelijke welzijn van haar omgeving met haar geneeskundige en muzische talenten. Wist je dat ze ook een passie heeft voor dieren en natuur? Als kind verzamelde Daphne alles wat met koeien te maken had en je kunt haar nog altijd verblijden met oude koeien uit de sloot! De rechterhand van Daphne is onze secretaris: Meera Hayes. Ook haar welkinkende stem zal nog van pas komen bij de Muzenavond. Daarnaast kan ze iedereen aansteken met haar enthousiasme voor activiteiten en haar creatieve ideeën. Ze is echter niet alleen goed in het bedenken van ideeën, maar ook goed in de uitvoering ervan. Meera weet als geen ander wat je kunt bereiken met een beetje fantasie en een boel doorzettingsvermogen: als kind heeft ze eens drie kwartier lang met gesloten ogen op een tapijt gezeten in de overtuiging dat het zou gaan vliegen! Het calculerende hart van onze commissie is Floor Bakker, die ons met haar ervaring als bestuurs- en commissielid in harmonie bijeen zal houden en alle Boreaden met haar warmte en gezelligheid bij onze activiteiten zal betrekken. Eerlijkheid duurt bij Floor zeker het langst en haar onderzoekende houding was als kind al aanwezig. Toen de

zesjarige Floor niet geloofde dat haar beste vriendinnetje haar C-diploma had, duwde zij haar proefondervindelijk in de sloot. *Last but not least:* Joris Kluvers vormt dit jaar de ogen en oren van de activiteitencommissie. Hij is altijd alert en kiest het juiste moment om toe te slaan en mensen aan te sporen om naar onze activiteiten te komen. Hij vormt hierdoor een solide brug tussen commissie en leden en wij zouden ons geen betere PR-man kunnen wensen. Daarnaast leukt hij onze vergaderingen op met de verhalen over zijn wilde avonturen. Als kind klom hij altijd overal op en we zijn inmiddels gewaarschuwd dat deze neiging weer opspeelt als hij een aantal biertjes achterover heeft geslagen...

Φ Cultuurcommissie

boreas.cultuurcommissie@gmail.com

De cultuurcommissie heeft dit jaar drie commissieleden: Sean, Hylke en Cornelia. Ons doel voor het komende jaar is om allerlei culturele activiteiten aan te bieden. Lezingen doen het bij Boreas altijd goed en we zullen er zeker naar streven om weer een aantal interessante sprekers uit te nodigen, zowel vanuit onze opleiding als mensen van andere opleidingen of van buiten de RUG. Er staat dit jaar ook een kroegcollege op de planning - we hopen hiermee zowel de lezingfanaten als de borrelaars onder ons aan te spreken. Ons doel is echter om ook andere culturele activiteiten te verzorgen dan louter lezingen. Zo hopen wij dit jaar weer eens een klassiek toneelstuk te bezoeken en gaan we 12 december de Rodintentoonstelling in het Groninger museum bezoeken. Daarnaast staat op 16 februari het eerste studentensymposium van Boreas op de planning. Wij geloven namelijk dat ook onze eigen studenten meer dan genoeg te vertellen hebben om een boeiende middag te verzorgen. Hierbij krijgen studenten uit alle jaren de gelegenheid om ca. een kwartier iets te vertellen met betrekking tot de studie

(in de breedste zin). Interesse om hieraan deel te nemen? Aanmelden kan bij boreas.cultuurcommissie@gmail.com tot en met 16 januari. Wij hopen jullie binnenkort terug te zien bij een van onze activiteiten!

Φ Toneelcommissie

boreas.toneelcommissie@gmail.com

Je merkt aan alles dat wij als vereniging de Amphitruo achter ons aan het laten zijn: er is minder Sociaal contact tussen de deelnemers aan het project, de gouden schaal van koning Pterela ligt te verstoffen en er wordt minder ge'slapen'. Daarom zeggen wij tegen jullie: treur niet langer! Er is een nieuwe commissie verschenen aan de horizon die jullie zal verlichten met de tragiek van het edele meisje Antigone. Als je de commissiefoto hiernaast ziet of op de Bekendmakingsborrel bent geweest, weet je misschien al welke personages we hebben uitgekozen om het stuk mee te verbeelden. Zo niet, is dit stukje misschien wel je eerste kennismaking met de personages en als het aan ons ligt zeker niet de laatste! Onze voorzitter, Floor Bakker, wil -net als Ismene- loyaal zijn aan zowel Antigone als Kreon en zal er zodoende voor proberen te zorgen dat de commissie een functionerende familie blijft. Hopelijk gaat dit haar beter af dan Ismene... Selina Bick, onze secretaris, is minstens zo vastberaden en daadkrachtig als Antigone. Zij is de enige van de commissie die altijd echt op tijd op vergaderingen verschijnt en dan heeft ze haar actiepuntes ook nog eens gedaan. Onze penningmeester, Rhanna Roscher, is niet te beroerd om net als Kreon met harde hand op te treden als de commissie aan wordt gevallen door moeilijke tijden. Zij zal de financiën met man en macht bewaken en zal bedreigingen met haar bebaarde charme voor ons afweren. We hopen daarnaast natuurlijk op jullie hulp in de diverse subcommissies, want zonder jullie wordt dit stuk een somber geheel!

Commissiefoto's, van boven naar beneden: de Activiteitencommissie, de Cultuurcommissie en de Toneelcommissie.

QUOTES

- Student Dat zuig ik zo maar even uit mijn losse duim.

Een commentaar op de tekst die in college besproken wordt blijkt uitgeleend te zijn:

- Docent Wie wil dat nou lenen?
- Student 1 Warffum heeft ook een openluchtmuseum, het is niet helemaal het einde van de wereld.
- Student 2 Een openrugmuseum?!

Over de ziel na de dood, volgens Plato:

- Docent Dan mag je met de goden naar de Vormen kijken; de perfecte cirkel.
- Student Nou, als de hoog heel nood is...
- Docent Al mijn celletjes worden blauw als ik er cyaandioxide bij doe.

Tijdens de ALV

- Student Met sommige dingen hadden we misschien wat eerder aan de bel moeten kloppen.
- Student Ik stel voor om in het vervolg één persoon op de foto's te zetten.

- Mail je quotes naar redactie.phoenix@gmail.com of sms ze naar [06-51684929](tel:06-51684929)

VERJAARDAGEN

❖ December - Januari - Februari

- ❖ 5 december Nadine Blaak (20)
- ❖ 6 december Pieter Kampinga (23)
- ❖ 7 december Meera Hayes (23)
- ❖ 9 december Martijn Sibbel (19)
- ❖ 15 december Nelleke Roorda (61)
- ❖ 18 december Anne van den Heuvel (25), Sean McGrath (23)
- ❖ 25 december Michelle Bouma (19)
- ❖ 30 december Sjoerdije Hiddema (71)
- ❖ 5 januari Matthijs Ebbens (23), Dorine van de Kuit (27)
- ❖ 7 januari Sjoerd Bruin (21)
- ❖ 10 januari Kevin Jager (22)
- ❖ 15 januari Angela Swint (21)
- ❖ 18 januari Steven Klinkenberg (20)
- ❖ 21 januari Laura Ausma (20)
- ❖ 22 januari Rhanna Roscher (21)
- ❖ 25 januari Tialda Hofman (28)
- ❖ 26 januari Marijke Kooistra (24)
- ❖ 27 januari Laura van Loon (22)
- ❖ 31 januari Marten Harm Wolters (21)
- ❖ 14 februari Cathelijne Bruining (19)
- ❖ 20 februari Floor Bakker (23), Paula van den Boom (24)
- ❖ 21 februari Juul van der Harst (22)
- ❖ 27 februari Janine Rook (20)

Bron: prometheuscomic.wordpress.com

UT POESIS PICTURA

DE EKPHRASIS ALS 'MISE EN ABYME' IN HET LATIJNSE EPOS¹

Φ Inleiding en definities

Voor mijn BA-scriptie heb ik de ekphrasis in het Latijnse epos onderzocht. De hoofdvraag was: hoe kan een ekphrasis op metapoëtische wijze bijdragen aan het definiëren van een poëtica van een dichter? Met andere woorden: kan een ekphrasis iets zeggen over hoe een dichter vindt dat poëzie

moet zijn? Om een antwoord te kunnen geven op deze vraag, moet ik eerst de termen ekphrasis en *mise en abyme* uitleggen.

Een ekphrasis is een literaire beschrijving van een kunstwerk. Deze literaire beschrijving is ingebed in een verhaal en vormt een lager niveau, terwijl het bovenliggende (intradiegetische) vertelniveau even op pauze staat. De spanning die daardoor ontstaat kan worden opgelost door de ekphrasis te interpreteren, bijvoorbeeld als *mise en abyme*. Er is sprake van *mise en abyme* als de inbedding het omliggende verhaal weerspiegelt of erop reflecteert. Omdat het onderwerp een kunstvoorwerp is, is een ekphrasis een goede plek om te reflecteren over kunst of poëzie.

Φ Samenvatting

In mijn onderzoek heb ik drie ekphraseis uit het Latijnse epos op metapoëtische wijze als *mise en abyme* geïnterpreteerd: de tempel van Carthago in Vergilius' *Aeneis* (1.466-493), de weefsels van Minerva en Arachne in Ovidius' *Metamorphoses* (6.70-128) en het schip de Argo in

Φ Door Marije van der Steege

Valerius Flaccus' *Argonautica* (1.130-148). Deze ekphraseis komen overeen wat betreft hun contrasterende compositie; ze hebben allemaal aandacht voor vakmanschap, het maken van het kunstwerk, en de reactie van het publiek; en ze weerspiegelen het hele werk zowel inhoudelijk als metapoëticaal. De metapoëtische boodschap is abstract gezien dezelfde gebleven: dichters zijn zich bewust van de literaire traditie en hebben respect voor hun voorgangers, maar ze willen zelf iets nieuws brengen. Concreet is de boodschap echter verschillend: Vergilius stelt zichzelf tegenover Homerus en de Cyclus, Ovidius tegenover Vergilius en de Hellenistische poëzie, en Valerius Flaccus tegenover Apollonius Rhodius, Vergilius, Ovidius en Catullus. De manier waarop de boodschap is verpakt, is ook veranderd. Het kijken is minder belangrijk geworden, maar het maken meer, en er worden meer bekende motieven gebruikt.

Φ Een voorbeeld: de Argo

Omdat hier geen ruimte is om alledrie ekphraseis te bespreken, heb ik er één gekozen om bovenstaande te illustreren: de schilderijen op de Argo in Valerius Flaccus' *Argonautica* 1.130-148.²

Φ Context en samenvatting

Van Valerius Flaccus zelf weten we vrijwel niets, behalve dat hij zijn enige (overgebleven) werk de *Argonautica* schreef ten tijde van de Flavische keizers (69-96) en dat hij ergens voor 96 is gestorven. De *Argonautica* is onvolledig overgeleverd of onaf gebleven: het achtste (en waarschijnlijk laatste) boek is niet compleet en hier en daar ontbreken woorden of zinnen. Het werk bestaat uit twee delen: de eerste

¹Dit artikel is gebaseerd op mijn BA-scriptie *Grieks en Latijn, begeleid door prof. dr. R.R. Nauta en ingeleverd op 3 november 2014. Mocht je geïnteresseerd zijn en de complete versie met voetnoten willen lezen, laat het me dan even weten.*

²De tekst en mijn eigen vertaling van deze passage zijn te vinden op www.boreasgroningen.nl/commissies/phoinix/.

vier boeken gaan over de voorbereiding van de expeditie en de avontuurlijke zeereis en de laatste vier over de gebeurtenissen in Colchis. Valerius' belangrijkste model voor de mythische stof en de plot is de *Argonautica* van Apollonius Rhodius. Toch is Valerius' *Argonautica* niet slechts een romanisering van het Hellenistische model: door het inkorten, verlengen, weglaten en toevoegen van passages is het Valerius' eigen versie geworden. Om variatie aan te brengen maakt hij gebruik van de lange en brede literaire traditie voor hem: hij combineert voorbeelden uit de epiek, lyriek en proza. De twee bronnen die hij het meest gebruikt en vermengt zijn Apollonius Rhodius en Vergilius. Alle verwijzingen naar voorgaande auteurs maken de *Argonautica* een extreem intertekstueel werk voor een geleerd publiek, maar laten ook zien dat Valerius zich bewust is van zijn eigen plaats in de literaire traditie.

Bij de beschrijving van de voorbereidingen voor Jasons expeditie schenkt Valerius meer aandacht aan het maken van de Argo (1.121-48) dan Apollonius Rhodius (1.18-19):

Νῆα μὲν οὖν οἱ πρόσθεν ἔτι κλείουσιν ἄοιδοὶ Ἄργον Ἀθηναίης καμείν ὑποθημοσύνησι.

Het schip, zoals dichters eerder al vertellen, maakte Argo met hulp van Athena.

Hier is dus sprake van een passage die door Valerius is verlengd. In 1.121-8 wordt het schip gebouwd en in 1.130-48 beschrijft Valerius de schilderijen op de zijkanten ervan. Op de ene kant staan verschillende scènes afgebeeld die te maken hebben met de bruiloft van Peleus en Thetis: Thetis die, begeleid door haar zussen, per dolfijn naar Peleus gaat (130-6), Polyphemus die Galatea roept (136) en het bruiloftsfeest (137-9). Op de andere kant is de strijd tussen de Lapithen en Centauren op de bruiloft van Pirithous en Hippodamia te zien (140-8). Jasons reactie op het schip (149-155) is opmerkelijk: hij bewondert de schilderijen niet, maar hij

wordt bij het zien van het schip overweldigd door een golf van bezorgdheid. Gelooft Jason soms niet in de kracht van beelden?

Φ Presentatie van de ekphrasis

Alvorens de passage te interpreteren, zal ik bespreken hoe de passage wordt gepresenteerd: welke verteltijden hanteert Valerius, wat is de vertelsituatie, en is er sprake van bijzonder taalgebruik? De verteltijd heeft niet veel uitleg nodig, aangezien de gehele beschrijving van de schilderijen zonder uitzondering in het praesens wordt gegeven. Dit literair of dramatisch praesens heeft een levendig effect.

De vertelsituatie is wat ingewikkelder om uit te leggen. Een interne focalisator (iemand in het verhaal door wiens ogen de lezer meekijkt) is niet duidelijk aanwezig in de ekphrasis, eventueel in *agnoscitur* 1.144, waar Jasons vader Aeson door iemand wordt herkend. Er zijn drie personages die een interne focalisator zouden kunnen zijn: Juno, Argus en Jason. Juno is duidelijk degene die de constructie van het schip aanschouwt in 1.120-9, dus zou ze ook de schilderijen op de zijkanten moeten zien. Argus is de maker van het schip (1.93-95) en waarschijnlijk ook van de schilderijen. Jason wordt na de ekphrasis het onderwerp van de zin en hoewel hij de afbeeldingen niet bewondert (*nec ... stupet* 1.149), moet hij ze wel hebben gezien. (Waarschijnlijk is deze niet-bewondering meer gericht op het schip zelf dan op wat is afgebeeld.) Omdat er echter te veel aanwijzingen ontbreken voor een interne focalisator, ben ik van mening dat de focalisator van deze ekphrasis de verteller is.

Valerius maakt volgens de conventie gebruik van standaard stijlfiguren, maar is soms vernieuwend in zijn taalgebruik. Kenmerkend is ook Valerius' *brevitas*: bij *suspirat* 1.133 ontbreekt *et dolet* en in 1.137-8 en 1.140-1 ontbreekt het werkwoord

geheel. Standaard stijlfiguren in deze passage zijn een trikolon in 1.134-6, een polysyndeton in 1.137-139 en alliteratie in 1.139 (*pulsatque chelyn post pocula Chiron*). De neiging om Griekse namen en woorden te gebruiken deelt Valerius met andere schrijvers van het 'zilveren' Latijn. Griekse woorden in deze passage zijn *thalamos* en *delphin* in 1.131 en *chelyn* in 1.139.

Φ Interpretatie

De ekphrasis van de schilderijen op de Argo vormt een tweevoudige *mise en abyme*: de afgebeelde scènes wijzen vooruit naar de rest van het verhaal, maar worden ook gebruikt om iets te zeggen over de poëzie die Valerius wil schrijven. Het inhoudelijke aspect van de *mise en abyme* is dat het overkoepelende thema van de schilderijen, een combinatie van bruiloft en gevecht, een slechte afloop van het huwelijk van Jason en Medea voorspelt. Het gevecht op de bruiloft van Pirithous en Hippodamia kan worden vergeleken met de onderbreking van de bruiloft van Jason en Medea door haar broer Absyrtus en een groep strijders (8.217-60). Bovendien weerspiegelt de ekphrasis de algemene thematische indeling van het werk. Thetis kan als zeenimf een symbool zijn voor de zee en haar huwelijk met de menselijke Peleus staat dan voor de 'verovering' van de zee door de mens: de zeereis van de Argonauten. De Centauremachie weerspiegelt de gevechten in Colchis.

De beschrijving van een schip is een logische plek om commentaar te zoeken op poëtische principes. Een schip, en in het bijzonder de Argo, is namelijk een aloude metafoor voor de kunst van het dichten. Bovendien werd poëzie in de Flavische periode conventioneel gezien als een zeereis. De Argo is als belangrijk onderdeel van de mythe van de Argonauten al vaker 'gebouwd' door andere dichters en het is interessant om te kijken hoe Valerius met zijn voorgangers omgaat. Beschilderde schepen waren niet ongewoon in poëzie, maar de versieringen op de Argo zijn nooit

door een andere dichter beschreven en dit is de enige ekphrasis met schilderijen op de romp van een schip als onderwerp. De afgebeelde scènes, Thetis en andere Nereïden en de Centauremachie, waren geliefde onderwerpen in de beeldende kunst.

Het schip staat dus symbool voor de poëzie en de eigenschappen die Valerius aan de Argo toeschrijft moeten worden toegepast op zijn poëzie. De meest opvallende eigenschap van de ekphrasis van het schip is dat Valerius erg veel verwijst naar de literaire traditie. Hij heeft bewondering voor zijn voorgangers (dit blijkt uit *insignis veterum labor* 1.143) en hij gebruikt hun teksten, maar hij doet tegelijkertijd ook dingen anders. In het vervolg van dit artikel zal ik de relatie tussen Valerius en zijn verschillende modellen een voor een bespreken.

Zoals ik hierboven al schreef, is de *Argonautica* van Apollonius Rhodius een belangrijk model voor Valerius wat betreft mythische stof en plot. In de ekphrasis houdt hij in de mythe van Thetis de chronologie van Apollonius aan, maar verder doet hij alles anders. Waar Apollonius twee regels over de constructie van de Argo schrijft, heeft Valerius 28 regels nodig. Een ander verschil is dat de catalogus van helden bij Apollonius volgt op de bovenstaande regels, terwijl Valerius de catalogus afbreekt voor de gedetailleerde beschrijving: met deze omdraaiing laat hij zijn onafhankelijkheid zien.

De eerste scène met Thetis bevat een tweetal verwijzingen naar Homerus: het noemen van Achilles in 1.133 (*Ilias*) en Polyphemus in 1.136 (*Odyssee*). Beiden bevinden zich in een pre-Trojaanse tijd, waarmee Valerius laat zien dat hij zich bewust is van eerdere poëzie en de doorwerking daarvan. Daarbij verschijnt Polyphemus in een elegische vorm zoals beschreven door Theocritus en Ovidius. Het tafereel is een *mise en abyme* op zich: een verwijzing naar Homerus in een verwijzing naar Theocritus en Ovidius.

Behalve deze Griekse modellen, gebruikt Valerius erg veel uit de Latijnse traditie. Het

belangrijkste Latijnse model voor Valerius' *Argonautica* is Vergilius, vooral wat betreft stijl, structuur en karakterisering. Twee directe verwijzingen in deze passage zijn *moles* 1.127 (*Aen.* 1.33) en *parte alia* in 1.140 (*Aen.* 1.474). Het laatste roept de vergelijking op met de ekphrasis van de tempel van Juno, waarbij vooral de reacties van Aeneas en Jason interessant zijn om naast elkaar te leggen.

Hoewel zowel Vergilius als Valerius *miranda* en *stupet* vermeldt, verschillen de reacties van de helden in twee opzichten: volgorde en emotie. Aeneas' reactie en overdenking komen voor de ekphrasis, maar die van Jason erna. Wanneer Aeneas de schilderijen ziet, voelt hij bewondering en opluchting, zijn zorgen verdwijnen. Jason voelt echter geen bewondering en zijn zorgen komen juist op. Rio Torres-Murciano (2006) beweert dat juist hierin de metapoëtische functie van de ekphrasis

Hoe origineel kun je als dichter nog zijn na zo'n lange literaire traditie?

zit: Jason ziet niet dat de afbeelding van zijn vader in de Centaustomachie een uitnodiging tot *aemulatio* is en de afbeeldingen op het schip, geen duidelijk goddelijk geschenk zoals de schilden van Achilles en Aeneas, bieden hem geen troost. Valerius komt hiermee niet tegemoet aan de verwachting van de lezer: hij distantieert zich van zijn voorgangers en gaat een andere richting, net als zijn held. Het gebrek aan verwondering kan ook aangeven dat Valerius het moeilijk vindt om zijn publiek te verwonderen na zo'n lange literaire traditie.

De op het schip afgebeelde taferelen haalt Valerius uit de mythisch-poëtische traditie van Catullus 64 en Ovidius' *Metamorphoses*. Dat Thetis een onvrijwillige bruid was, door een dolfijn werd gedragen en de voorspelling over haar zoon kende, heeft Valerius van Ovidius overgenomen. Ovidiaanse elementen

in het verhaal van de Centaustomachie zijn de drie Centauren Monychus, Clanis en Nessus, de voorwerpen die als projectielen worden gebruikt (1.142-3) en iemand die drinkt in plaats van vecht (1.148). Valerius benadrukt het bizarre van de scène door de vreemde lichamen van de Centauren te benoemen (1.145-7) en behoudt zo het parodiërende van Ovidius' versie.

Valerius' vertelling van het bruilofsfeest van Peleus en Thetis vindt zijn oorsprong in Catullus 64, waar dat verhaal wordt gebruikt als raamvertelling. De regels 1.137-8 bevatten verschillende scènes van Catullus: *fronde* komt overeen met Cat. 64.293 en *dapes* met 304. Bovendien is *torus* 'programmatisch shorthand to specify allusion to Catullus 64', omdat het huwelijksbed (van Peleus en Thetis) en de spreid erop centraal staan bij Catullus. Verschillen zijn dat Thetis vrijwillig met Peleus trouwt (Cat. 64.19-21), dat alle goden aanwezig zijn bij het huwelijk (Cat. 64.298-302; Valerius noemt alleen de zeegoden) en de chronologie: Valerius laat de bruiloft voor de expeditie van de Argonauten plaatsvinden in plaats van erna. Deze verschillen zijn juist overeenkomsten met de versie van Ovidius.

Ondanks enkele verwijzingen naar Homerus en Apollonius Rhodius, laat Valerius vooral affiniteit zien met de Latijnse dichters. Hij construeert voor zijn epos als het ware een Latijnse genealogie die behalve Vergilius ook nadrukkelijk Catullus en Ovidius bevat. Met deze laatste twee haalt Valerius een 'alternatieve' epische traditie aan die minder verheven is en meer aandacht heeft voor erotiek. De vele verwijzingen naar voorgaande dichters laten zien dat poëzie volgens Valerius intertekstueel moet zijn en moet reageren op de literaire traditie: hij heeft een 'reactionary poetics'. Daarbij geeft hij veel aandacht aan het probleem van originaliteit. Want hoe origineel kun je als dichter nog zijn na zo'n lange literaire traditie?

INTRODUCTIEKAMP

◊ Door Cathelijne Bruining en Welmoed Cnossen

Het studiejaar 2016 - 2017 zou ingeluid worden door een grandioos introductiekamp, door Boreas georganiseerd. Allereerst zou er een introductie plaatsvinden voor de eerstejaars van Griekse en Latijnse Taal & Cultuur.

Deze werd gegeven

door professor Van Nijf en Bob van der Borg, onze eigen studieadviseur. We kregen een *overload* aan informatie en raakten lichtelijk verontrust, denkend aan de komende drie – wellicht meerdere – studiejaars. Gelukkig stelden de studentmentoren, Meera en Karin, ons enigszins gerust en demonstreerden ons hoe de elektronische leeromgeving van de RUG er uitzag. Ondanks hun grote moeite bleef de informatie niet geheel hangen. We verheugden ons namelijk erg op het komende weekend, waarin het introkamp van Boreas zou plaatsvinden op Schiermonnikoog.

Vervolgens was er gelegenheid voor een lunch, zodat de eerstejaars elkaar konden leren kennen. Er waren negen eerstejaars die zouden deelnemen aan het kamp: Joris, Martijn, Miriam, Selina, Sophie, Michelle, Kirsten, Cathelijne en Welmoed. Na de lunch verzamelden we ons op de Grote Markt, zittend op de trappen van het VVV-kantoor. Daar sloten ook de ouderejaars zich bij ons aan. Al snel stond er een aanzienlijke groep. Toen allen aanwezig waren, begaven we ons naar de bushalte, vanwaar de bus naar Lauwersoog zou vertrekken. Er waren blijkbaar meer studieverenigingen met het idee om op Schiermonnikoog het introkamp te organiseren, want de bus zat tjokvol met

luidruchtige studenten en grote reistassen.

Na de ietwat oncomfortabele reis bereikten we de haven van Lauwersoog, waar we werden ontvangen door kou en miezerregen. Dit mocht echter de pret niet drukken. We konden namelijk, ondanks de grote drukte, gelukkig snel aan boord gaan. Na een korte en prettige reis over de Waddenzee kwam het prachtige eiland Schiermonnikoog in zicht. Nu ontstond er een klein probleem: de bus die wij hadden moeten hebben, was al vertrokken! Gelukkig wisten de organisatoren een andere bus te vinden, die ons tot de voordeur van onze kampeerboerderij bracht.

Als iemand had verwacht in een oud krot te moeten slapen, dan was hij zeker verrast geweest. De boerderij was namelijk helemaal nieuw. We kregen eerst even tijd om te acclimatiseren en onze bedden te claimen, voordat we aan het voorstelspel begonnen. Daarvoor hadden we thuis een heldennaam, afkomst en kenmerk bedacht, bijvoorbeeld Laertes' zoon Odysseus, de bereisde avonturier uit Ithaca of iets dergelijks. Iedereen had een eigen en originele naam bedacht. Na deze korte introductie werd het spel aangekondigd: levend kwartet. Door dit spel leerden we elkaars namen kennen, wat erg van pas kwam tijdens de rest van het weekend. De teamverdeling die hier werd gebruikt zou het hele weekend gehandhaafd worden. Eén team, het team van Jason, zou het hele weekend het Gulden Vlies moeten bewaren, dat de andere teams te pakken zouden moeten krijgen. Meteen ontstond er al een zekere spanning tussen de teams en werden de tegenstellingen op scherp gezet.

Van al deze activiteiten en opkomende rivaliteit kregen we natuurlijk honger en werd de kookgroep aangespoord het diner voor te bereiden. Na het verzadigende avondmaal (inclusief dessert!) werd er afgewassen en was het tijd om te ontspannen. De avond kenmerkte zich door een korte wandeling en het spelen van allerlei spellen. Gelukkig

konden we de volgende ochtend heerlijk uitslapen en rustig ontbijten.

Op het ochtendprogramma stond de quiz die zou plaatsvinden op het strand. We liepen er gezamenlijk heen. Enkele lefgozers durfden het water in te gaan, maar de verstandige lieden bleven op het droge. Het spel gaat beginnen: de vier teams moeten tegen elkaar strijden in een bloedstollende quiz. Onderdelen van deze quiz betroffen zich onder andere op geschiedenis en popcultuur. Wanneer een vraag goed beantwoord werd, mocht deze persoon naar Sean om een kleine opdracht uit te voeren. Het snelste team zou ervandoor gaan met de overwinning. Na de quiz was er nog ruimte nog even rond te lopen en te converseren op het strand en wat uit te waaien. Van zwemmen was geen sprake meer. Nadat we daar genoeg van hadden gekregen keerden we terug naar ons residentie, alwaar we tot rust konden komen. Snel genoeg was het alweer etenstijd, die een voorbode was van een gezellige avond.

Op het avondprogramma stond Levend Stratego in het nabijgelegen natuurgebied. Na de maaltijd verlieten we onze boerderij en zetten we voet naar het noorden, de wildernis in. We besloten eerst de bunker te bezoeken, die Schiermonnikoog kenmerkt. De tocht werd na een snelle blik in de bunker hervat. De heuvelachtige, ruige omgeving vormde de perfecte omgeving voor het spel. Er werden twee groepen gevormd, Grieken en Romeinen, om tegen elkaar te strijden. Het weer hinderde het spel niet, maar deed enkelen van ons wel verlangen naar de warme en droge woonboerderij. Zij begaven zich terug naar het thuisfront. De fanatiekelingen onder ons besloten nog een spel te organiseren en bleven volharden, ondanks de regen.

Nadat iedereen naar huis was wedergekeerd begon de spelletjesavond. Enkelen speelden Weerwolven, anderen deden Wie is het? onder het genot van wat

(alcoholische) versnaperingen. Aan het eind van de avond, haast rond middernacht, vertrok er zelfs nog een kleine groep naar de lokale kroeg, de befaamde Toxbar. Bij thuiskomst bleek er nog een grote groep Weervolven te spelen. Een enkel tweetal dat naar de Toxbar was gegaan maakte het zelfs nog veel later, wat hen vast dwars zou zitten de volgende dag. Zondagochtend stond namelijk de speurtocht gepland. In groepen gingen de classici de duinen in om een schatkist te vinden, die het doel van de speurtocht vormde. Nadat de speurtocht ten einde was gekomen en de groep thuis was herenigd, was er tijd om even uit te rusten van de inspanningen en tosti's te eten. Toen bleek dat er nog ontzettend veel levensmiddelen over waren, werd besloten een veiling te organiseren. Brood, potten pasta en pindakaas werden voor astronomische bedragen geveild van soms wel een euro. De opbrengst was bestemd voor Boreas, die tenslotte het weekend op geraffineerde wijze had georganiseerd.

Natuurlijk had het grote aantal deelnemers aan het kamp – meer dan 25! – wel zijn tol geëist op de accommodatie. De zondagmiddag was dus bestemd voor het opruimen en schoonmaken van het huis, wat door vereende krachten probleemloos geschiedde. Het Gulden Vlies van Jason was overigens wel gestolen! Daarmee had dit team haar missie niet kunnen vervullen. Het spel werd afgesloten en de teams werden ontbonden. Op deze grauwe zondagmiddag moest helaas het introkamp worden beëindigd. Na de voorspoedige reis namen alle deelnemers afscheid van elkaar, om de dag erna samen het nieuwe studiejaar in te luiden. Het introkamp had iedereen, waaronder de nerveuze eerstejaars, goed klaargestoomd voor het aankomende jaar. Daarvoor mag Boreas bedankt worden!

VRAGENRONDJE

Sinds de ALV van 18 oktober 2016 heeft Boreas een nieuw bestuur. De Phoinixredactie was benieuwd naar de waaghalzen die dit avontuur aandurfden en heeft ze drie persoonlijke vragen voorgeschoteld. De antwoorden zijn een mooie aanvulling op de bizarre-weetjesquiz van de kennismakingslunch!

Φ Voorzitter Evelien de Graaf

Wat heb je liever, een borejas of een boredas?

Ik persoonlijk zou wel een boredas willen, omdat ik niet echt dassen bezit en ik dat wel wil. Eigenlijk zou ik ook wel een jas willen maar als ik toch moet kiezen ga ik voor de das.

Welk meubelstuk ben je?

Ik zou een kast zijn. Ik hou van boeken en informatie: er kan altijd wel meer bij. Maar een kast is wel eens vol: daar heb ik ook wel eens last van, maar dan gooi ik er wat oude info uit en dan kan er weer nieuwe in.

Φ Door het Boréasbestuur

Welk fruitstuk ben je?

Ik zou een mango zijn: in de zomer ben ik goddelijk lekker, maar in de winter kun je mij beter achterlaten ;)

Φ Secretaris Laura Ausma

Wat heb je liever, een borejas of een boredas?

Ik zou liever een borejas willen, omdat je meer aan een jas hebt als je naar buiten gaat. Alleen een das lijkt me op dit moment wat aan de koude kant ;)

Welk meubelstuk ben je?

Als ik een meubelstuk was, zou ik een hondenmand zijn, omdat er altijd wel een hond bij me of op me ligt.

Welk fruitstuk ben je?

Als ik een fruitstuk was, zou ik een kiwibes zijn, omdat ik niet zo goed keuzes kan maken :P Zou dit een kiwi zijn of een bes? Geen idee, dus dan maar het goede van beide.

⊕ Penningmeester Ids Hiemstra

Wat heb je liever, een borejas of een boredas?

Het antwoord op deze vraag kan natuurlijk niets anders zijn dan een borejas. Ten eerste klinkt dat beter aangezien het op de naam van onze vereniging lijkt. Daarnaast is een jas een kledingstuk dat daadwerkelijk een praktisch doel dient, anders dan een das die louter chique overkomt en populair is onder decadente, elitaire individuen.

Welk meubelstuk ben je?

Een kast komt waarschijnlijk het dichtst in de buurt. Zoals je eten kwijt kunt in een kast, zo kun je het ook kwijt aan mij als er te veel is. En zoals je in een kast boeken (kennis) die je niet meer nodig hebt kunt opslaan, zo ben ik een grote verzameling niet (meer) ter zake doende weetjes en feitjes, opgepikt tijdens een van de eerdere stadia van mijn leven toen ze mogelijk wel relevant waren.

Welk fruitstuk ben je?

Deze is extreem lastig. Na het invullen van drie 'welkefruitsoortbenijtests' (ja, mijn inspiratie is nu al weer op), waarbij telkens een andere fruitsoort uit de bus kwam, ga ik uiteindelijk maar voor de banaan (niet een van de testresultaten), omdat dat de enige fruitsoort is die ik ook daadwerkelijk regelmatig eet (en je bent wat je eet, zoals het gezegde gaat).

⊕ Commissaris Martijn Sibbel

Wat heb je liever, een borejas of een boredas?

Een Borejas, want ik draag eigenlijk nooit dassen en een jas is lekker warm.

Welk meubelstuk ben je?

Een bed, want daar kan je op slapen en meer...

Welk fruitstuk ben je?

Een tomaat, want dit is eigenlijk geen fruit. Ik lust "totaal" geen fruit. De enige dingen die ik lust zijn tomaat, citroen en limoen. Raar he?!

BOREASAGENDA

Φ Woensdag 14 december

Statuten ALV

Tijd: 17.00 uur

Zoals jullie weten wil het bestuur graag de statuten wijzigen. Hiervoor hebben wij wijzigingen ontvangen van de leden en de notaris. Om deze door te voeren hebben wij nodig dat 2/3 van de leden aanwezig is, dat wil zeggen 52 leden. Niet iedereen hoeft aanwezig te zijn, je kunt ook iemand machtigen om voor jou te stemmen. Iemand mag door maximaal 3 mensen gemachtigd worden, dit betekent dat er tenminste 15 mensen fysiek aanwezig moeten zijn. Wij hopen jullie allemaal te zien op dit belangrijke moment!

Φ Donderdag 22 december

Kerstactiviteit

Net als vorig jaar zal er een kerstactiviteit zijn. Deze activiteit zal worden verzorgd door het bestuur. De invulling van deze activiteit zal wegens succes lijken op die van vorig jaar. Meer informatie volgt snel, maar een ding is zeker: het wordt een feest! Wij hopen jullie ook op dit leuke en feestelijk moment te zien!

CULTURELE AGENDA

Φ Vrijdag 9 december 2016

Stadsschouwburg, Groningen: NNT - Medea.
Nog één keer het succesdebuut. "Mafaalani heeft lef en een tomeloze verbeelding", schreef de Volkskrant in 2009 bij de entree van Ola Mafaalani als artistiek leider van het Noord Nederlands Toneel. 'Medea' is een eigentijdse bewerking van het stuk van Euripides over een onderwerp waar we helaas regelmatig over lezen: ouders die hun kinderen ombrengen. Mafaalani toont grote compassie met een sterke, zorgzame moeder, die te gronde gaat aan haar mateloze liefde: Voor het afscheid van Ola Mafaalani wordt 'Medea' nog één keer hernomen. Zie voor meer informatie: www.de-oosterpoort.nl/programma/noord-nederlands-toneel-41/

Φ Dinsdag 13 december 2016

Rijksmuseum van Oudheden, Leiden.
Prof. dr. Olaf Kaper, egyptoloog en verbonden aan de Universiteit Leiden, geeft vanaf 20:00 in de Tempelzaal een lezing over de nieuwe tentoonstelling Koninginnen van de Nijl, waarvan hij de gastconservator is. Hij vertelt over de totstandkoming van de

tentoonstelling en zijn persoonlijke motivatie voor het maken ervan. De kosten bedragen 5 euro. Zie voor meer informatie: www.rmo.nl/actueel/activiteitenagenda/lezing-koninginnen

Φ 11 december, 8 januari en 5 februari

Museum het Valkhof, Nijmegen.

Wil je dieper in de wereld van de gladiatoren duiken? Dit kan tijdens één van de volgende drie themalezingen: Danielle Slootjes over Crowd control in het Colosseum op 11 december, Fik Meijer over het dagelijks (liefdes)leven van de gladiatoren op 8 januari en Anton van Hooff over keizers van het Colosseum op 5 februari. Zie voor meer informatie: www.museumhetvalkhof.nl/activiteiten/activiteitenoverzicht/1984-14-16-oktober-programma-in-kader-van-024geschiedenis-2.html

Φ Donderdag 15 december 2016

OBS 23, Groningen.

In het kader van ons After the Crisiscongres in december organiseren Inger Kuin, Jacqueline Klooster en Bettina Reitz-Joosse een seminar speciaal voor BA en MA

studenten, GLTC en Geschiedenis. Tijdens dit seminar zullen twee van onze sprekers een voorproefje geven van hun congrespapers en daarna is er tijd om vragen te stellen en te discussiëren. We willen studenten de mogelijkheid bieden om in een kleine setting kennis te maken met deze bekende onderzoekers. Deelname aan het seminar is gratis.

Het programma is als volgt:

12:00-12:30 voorbereidend gesprek onder leiding van de docenten

12:30-13:00 lezing + Q&A Michèle Lowrie (University of Chicago) 'Security, the Birth of a Metaphor'

13:00-13:30 lezing + Q&A Josiah Osgood (Georgetown University) 'The Fate of the Lepidani: Civil War and Family History in First Century BCE Rome'

De locatie is OBS 23.013. Voertaal is Engels, maar tijdens het voorbereidende gesprek kan/mag Nederlands ook. Het seminar wordt mede mogelijk gemaakt door Young Academy Groningen. Aanmelden is verplicht, via afterthecrisis2016@gmail.com

🕒 **Vrijdag 16 december 2016**

Fries Museum, Leeuwarden.

Altijd al eens een party in Romeinse stijl willen meemaken? Grijp je kans! Trek je meest decadente toga aan, zet een laurierkrans op en kom naar het Fries Museum. Sir Lawrence Alma-Tadema zelf wist al hoe het moet. In het museum kun je op de foto in een schilderij, dansen op live muziek, Romeinse cocktails drinken, loungen en natuurlijk is er een prijs voor de meest decadente toga. Zie voor meer informatie: www.friesmuseum.nl/te-zien-en-te-doen/activiteiten/toga-party/

🕒 **Vrijdag 3 februari 2017**

Stadsschouwburg, Groningen: Barokopera Amsterdam – Acis en Galatea.

De mens is altijd gefascineerd geweest door de liefde, denk maar aan de duizenden serenades, opera's en popsongs die erover geschreven zijn. In het achttiende-eeuwse Europa zaten de operatheaters vol met

toeschouwers die liefdesverhalen wilden zien en horen. Ze hadden geluk: Händel was in dit genre een grootmeester. Zijn lievelingsopera was *Acis & Galatea*, die hij bijna honderd keer liet opvoeren. Het verhaal gaat over de ontroerende en zinnelijke nymp Galatea en de brave herder Acis, die smoorverliefd op elkaar zijn. Maar de cycloop Polyfemus is verblind door jaloezie en verplettert Acis. Het orkest en de vocalisten vertolken jubelend de draaikolk van emoties en de natuur in Händels kleine meesterwerk. Zie voor meer informatie: www.de-oosterpoort.nl/programma/barokopera-amsterdam-3/

🕒 **9 tot en met 11 februari 2017**

Stadsschouwburg, Groningen: KVS & NTGent – Odysseus.

Een zwerver komt thuis (deel I t/m IV). Een voorstelling van ruim 24 uur, verdeeld over drie dagen. Maar liefst 24 mannelijke Belgische topacteurs vertellen de *Odyssee* van Homerus, één voor één. Genadeloos actueel, van een zwerver op drift, die na een veel te lange oorlog, de veel te lange weg naar huis zoekt. Vrouwen, eilanden, zee, en de inmenging van een weerbarstige god belemmeren zijn weg. Thuis wacht hem het ultieme gevecht om weer vader, vorst en echtgenoot te worden. Homerus' klassieker krijgt een soepele vertaling van Patrick Lateur. Als enige vrouw dient Lisbeth Gruwez de mannen van een woordeloos repliek met haar nieuwe danssolo 'We're Pretty Far From Okay'.

🕒 **Tot en met 31 december 2019**

Fries Museum, Leeuwarden: De Terp.

Wie aan Friesland denkt, denkt aan terpen. Deze door mensen gemaakte woonheuvels beschermden de Friezen tegen de onberekenbare Noordzee. De tentoonstelling laat zien uit welke lagen een terp bestaat en toont met voorwerpen uit verschillende tijden wat voor geschiedenis daarin verscholen ligt. Zie voor meer informatie: www.friesmuseum.nl/te-zien-en-te-doen/tentoonstellingen/de-terp/

